

ושרק עתה חוקרת המ' שטרה את העובדות הכלולות בה

עיסקה המגורשים

זוהי הכתבה שהתפרסמה ב-7.2.1973 (העולם הזה" 1849), תחת הכותרת "עיסקה המגורשים". כותרת המושג של הכתבה אפי רה: "העולם הזה" מגלה קנוניה בין מנכ"ל שיוכו עובדים ומזכיר "חברת העובדים" שרי השיכון אברהם עופר, שהגיש שבועות בחריפות על הדיעה שהמישטרה חוקרת את עיסקה המגורש של מי שפחת ידלן בראשון לציון, לא הכחיש ולא הניב ככר צורה שהיא עני חומר החקירה, שהתפרסם כמזואי לפני ארבע שנים.

הריח הוא השארה העומדת לדיון בקנונייה הסודית שעשו ביניהם אשר ידלן, מזכיר חברת העובדים שהתמנה לאחרונה ככנס של קופת חולים, ואברהם עופר, מנכ"ל שיוכו עובדים. בעקבות פירסומה - לראשונה - של הקנונייה בעמודים אלה, התכנס מן הסתם ועדת הביקורת של ההסתדרות לדון בפרשה, וממנה ייתכן שהי כדור יתגלגל הלאה.

בפשטות משמעותה של הקנונייה היא כזו: לידלן, החולש על כל האימפריה האדירה של מיפעלי ההסתדרות, היה מגרש קטן וצנוע בחור נידח, שלא יכול להיפטר ממנו. הוא פנה לשיוכו עובדים ההסתדרותית - אחת החברות שבאימפריה שלו - וזו קנתה ממנו את המיגרש רש והקימה עליו בניין, ובתמורה נתנה דירה לבעלי המיגרש. כך זכתה משפחתו של ידלן בדירה, שהיא רכוש עובר לסוחר הרבה יותר ממגרש לא מוצלח - וכן בתוספת כמה אלפי ל"י.

במסגרת קנונייה זו, שנועדה להעניק טובות הנאה כספיות לידלן ומשפחתו, תוך שימוש בכספיה והשפעתה של חברה הסתדרותית - לא היססו שני השותפים לעיסקה אף להוליך שולל חבר של ועדת הביקורת המר-כזית של ההסתדרות.

בעיסקה שהדיפה ריח דומה, לפני שש שנים, לא היסס מזכיר ההסתדרות דאז, אהרון בקר, להסיק מסקנות איריות, גרם לפיטוריהם של מנכ"ל בנק הפועלים, מנחם יס-שחור, מנכ"ל קונצרן גמול שלמה רעף, וכמה פקידים בכירים בחברת הפרדסים יבין חקל.

פיטורים אלו באו או בגלל מה שהתפרסם לאחר מכן כ"עיסקה הפרדסים", שעיקרה היה ניצול כספי החברה ההסתדרותית לטובתם הפרטית של אלה שפוטרו.

גם עיסקה הפרדסים נראתה בתחילה די תמימה, כאשר רק הריח שנדף ממנה היה משונה. אולם לאחר חקירה נמרצת של ההסתדרות וחקירה נוספת של המישטרה, התברר כי לא רק הריח הפריע - אלא העיסקה היתה גם לא כשרה.

הקנונייה בין אשר ידלן ואברהם עופר תתפרסם כ"עיסקה המגורשים", והיא טובת סביב מגרש ברחוב דרוור 64 בראשון לציון. במגרש היו שתי חלקות, בנות 900 מ"ר כל אחת. האחת היתה בבעלות משפחת ידלן, לפי החלוקה הבאה: האם, רחל ידלן, החזיקה בשתי שמיניות, האחות, שרה, בשלוש שמיניות, אשר ידלן החזיק גם הוא בשלוש שמיניות.

החלקה הסמוכה היתה שייכת לאדם אחר לגמרי. והנה, סמוך ליוני 1970, קנתה את החלקה הסמוכה אישה מחיפה בשם שרה הרי. היא שלמה תמורתה 45 אלף לירות - והסכימה לאחד את חלקתה עם החלקה של משפחת ידלן. השלב הבא: שתי החלקות נמכרו יחדיו לקבלן בניין בשם אברהם יצחקי. לשרה הרי, שילם יצחקי 45 אלף לירות תמורת החלקה שקנתה זה עתה בדיוק באותו מחיר, ואילו תמורת המגרש של משפחת ידלן, הוא הבטיח לשלם בדירה בבניין שיוקם במקום, וכן בתוספת מזומנים. המחיר שבו רכש יצחקי ממשפחת ידלן את המגרש נקבע אף הוא ל-45 אלף לירות, כך, לפחות, נרשם בחיקי הטאבו.

עיסקה מוזרה

משך העיסקה הסנוכה: במקום לבנות על שני המגרשים, מיהר יצחקי ומכר אותם לחברת שיוכו עובדים, ולא סתם מיהר - אלא מכר אותם עוד לפני שקנה: תיקי הטאבו קיבעו כי הוא קנה את המגרשים ממשפחת ידלן ומשרה הרי ב-16 ביוני 1970 - אולם מכר אותם לשיוכו עובדים יומיים קודם, ב-14 ביוני.

במהפך המעשייה הוקם על המגרש המאוחד בית בן שש קומות, ובו 22 דירות. דירה אחת נמסרה לאמו של אשר ידלן, שתי דירות נמסרו לשאר יצחקי בדין, תמורת

הבניין בראשון לציון. עסק ישן -

Advertisement for 'העולם הזה' (The World) magazine. It features the title 'העולם הזה' at the top, followed by 'העסקים הכרטיים של ראשי ההסתדרות' (The card businesses of the heads of the unions), and 'קנוניית המיגרשים' (The card game of the migrants). Below this is a black and white photograph of two men, one wearing sunglasses, and the text 'ידלן-עופר' (Idan-Ofer) at the bottom.

השער מדפני 4 שנים. חקירה חדשה

סירחתו. שאר הדירות נמסרו על-ידי שיוכו עובדים, אשר מכרה אותן כמקובל. קנתה את החלקה הסמוכה אישה מחיפה בשם שרה הרי. היא שלמה תמורתה 45 אלף לירות - והסכימה לאחד את חלקתה עם החלקה של משפחת ידלן. השלב הבא: שתי החלקות נמכרו יחדיו לקבלן בניין בשם אברהם יצחקי. לשרה הרי, שילם יצחקי 45 אלף לירות תמורת החלקה שקנתה זה עתה בדיוק באותו מחיר, ואילו תמורת המגרש של משפחת ידלן, הוא הבטיח לשלם בדירה בבניין שיוקם במקום, וכן בתוספת מזומנים. המחיר שבו רכש יצחקי ממשפחת ידלן את המגרש נקבע אף הוא ל-45 אלף לירות, כך, לפחות, נרשם בחיקי הטאבו.

בשלב זה, הדיף הסיר ריח קל בלבד: מדוע נדחף יצחקי לתווך בעיסקה בין ידלן לשיוכו עובדים? מה יש, ידלן כבר אינו מכיר בעצמו את שיוכו עובדים? לשם מה הנסיון לטשטש את הקשר בין ידלן לחברה ההסתדרותית? "שאלה אחרת: מדוע קנתה שרה הרי את המגרש - ומכרה אותו מיד באותו מחיר? אינו מין עיסקה זו?

מסומן בחץ: הדירה של מי שפחת ידלן. גיליון העולם הזה 1849, מיום 7.2.73.

הריח גובר קצת, כאשר מתגלה כי שרה הרי המיסטרית איננה אלא אחותו של אשר ידלן. והוא מתעצם שבעי תיים, כאשר מתברר כי בזמנו פנה אשר ידלן לחבר ועדת הביקורת המרכזית של ההסתדרות, סיפר לו על כוונתו למכור את המגרש. חבר ועדת הביקורת הזהירו מפרשות מפני מכירת המגרש לשיוכו עובדים.

חשד בכשרות

אשר נזכרים הלאה בעיסקה המוזרה, מתבררים עוד פרטים, שבכולם יש כדי להגביר את החשד בכשרותה.

המגרש של משפחת ידלן היה במקום נידח בראשון לציון, ששום קבלן רציני לא רצה לבנות שם בית למי כיריה. לכן גם היה מחירו זול כליכך - 900 מ"ר ב-45 אלף לירות בלבד. על-מנת שמישהו יקנה דווקא את המגרש הנידח הזה, ישקיע בו כספים רבים בבניית דירות למכירה - צריך שיהיה לו סיבות טובות לכך.

למנכ"ל שיוכו עובדים, אברהם עופר, היו סיבות כאלה. הראשונה - אופיו הנוח, ונטייתו הרבה לעשות טובות ל ידידים. אחרי ששיכן בדירות שיוכו עובדים את בני משפחתו הרבים, ואנשי-מפתח שונים שנתרו אסירי תודה לו - היה זה אך טבעי כי כאשר הבוס שלו, ידלן, עומד לפני השאלה כיצד להפוך את מגרשו הפרטי הנידח לרכוש נזיל יותר - הוא נזכר בפזמון הידוע של החיפושיות, עם מעט טורה מידידי וכך, בעזרת הידידות, נכנסה שיוכו עובדים לתמונה, והתוכנית שהתגבשה החלה קורמת עור וגידים: ראשית ניקנה המגרש הסמוך. אחר, נמצא קבלן שיקנה את המגרשים מידלן - שכן ידוע היה כי אסור לידלן למכור ישירות לשיוכו עובדים רכוש פרטי.

הבחירה נפלה על יצחקי, שאותה עתה רצה להיכנס עם שיוכו עובדים לשותפות בבנייה על מגרשים שהיו לו בבתיים.

יצחקי רק שמח לעזור, מילא את חלקו בעיסקה בלי שהרוויח בה - ואפילו הפסיד קצת.

אולם חוסר הרווח בעיסקה התגם בדיירים: הבית ניבנה בצורה גרועה, הדיירים מלאי טענות ותלונות, ממלאים עד היום את העיתונים בקובלנות נגד הקבלן.

הטלפון הגורלי

אולם מלבד לדיירים, השתלמה העיסקה לכל הצדדים האחרים. אמו של מזכיר חברת העובדים זכתה בדירה גדולה וחדשה - ובתוספת נשאר עודף של כמה אלפי לירות במשפחה. עופר זכה להדק מחדש את ידידותו האמיצה עם ידלן - שהוא הממונה עליו.

ולא רק הממונה: לפני כמה שנים, למשל, היה ידלן בורר בסיכסוך בין שיוכו עובדים לסולל-בונה על סכום של כמה מיליוני לירות, מאז ועד היום, יש לו יד ורגל במאות החלטות הנוגעות לשיוכו עובדים. אין ספק כי שיקוליו של ידלן, בכל מקרה, הם תמיד כלכליים טהור רים ולגופו של עניין, אולם מה רע בכך אם הוא גם מיווד עם עופר?

בכלל, ידידות היא דבר יקר. דוגמה נוספת: לפני כמה שנים, פנה אל ידלן יויד אחר שלו, מוניה שפירא, בבקשת עזרה. מוניה סוחר מכוניות משומשות גדול שהסתבך בחובות. פנייתו אל ידלן באה עקב רצונו לקנות עודפי סריגים של מפעל הסתדרותי שפשט את הרגל, בשם סריגי ערד. משום מה, סירבו למכור לו את הסריגים.

ידלן לא התעצל, טילפן אישית למונה על המפעל, ודאג כי מוניה יקבל את הסחורה. מוניה פתח חנות מיוחדת בשם מגידו, מכר את הסריגים ברווח של מאות ל"י.

ב-1958 מינה אשכול את ידלן כמזכיר הסתדרות עובדי די המדינה. כתב או שבתאי טבת בהארץ: "אשר ידלן לא עבד מימיו אף לא שעה אחת כעובד מדינה. הוא אופייני לצעירים במסלוגת המתימרים להנהגה, שמעולם לא התמידו בעבודה בקרב ציבור. הוא לא גדל בתוך ציבור, ועל כן לא יוכל לעולם לציגו. הוא מאלה החושיים בים שכל הדרוש למנהיג, זה לשון מתגלגלת ואוצר של פראות נבובות."

היתה זו טעות מצידו של שבתאי טבת, אשר ידלן השאיר את הדיבורים לאחרים, העדיף את המעשים, כל מיני מעשים.